

تجددگرایی و روابط پیش از ازدواج: تحقیقی مقایسه‌ای در بین زنان مناطق ۱۱ و ۱۱ شهر تهران

دکتر باقر ساروخانی^۱

مریم مقربیان^۲

چکیده:

در این تحقیق، که با موضوع، تجددگرایی و روابط قبل از ازدواج، تحقیقی مقایسه‌ای در بین زنان مناطق ۱۱ و ۱۱ شهر تهران در سال ۱۳۸۸ انجام شده است. چارچوب نظری با استفاده از نظریه بی‌هنجاری تشکیل گردیده است. این پژوهش با اهداف شناسایی تجددگرایی و میزان آن در جمعیت نمونه و همچنین شناخت روابط قبل از ازدواج در جمعیت نمونه در تهران انجام شده است. برای این پژوهش، ۲۸۵ نفر از زنان از منطقه ۱ (۱۶۷ نفر) و منطقه ۱۱ (۱۱۸ نفر) با میانگین سنی ۲۲ سال به شیوه‌ی پیمایشی بررسی شدند. یافته‌ها نشان می‌دهد بین تجددگرایی و روابط قبل از ازدواج رابطه معناداری وجود دارد و با گرایش افراد به تجدد، تمایل بیش از نیمی از دختران (۵۲٫۸ درصد) با این گونه روابط در ازدواج وجود دارد. فرضیه‌های این پژوهش بررسی رابطه بین بی‌هنجاری و تساهل روابط بین دو جنس با میزان گرایش افراد به تجددگرایی می‌باشد که در نتایج فرضیه‌ها نشان داده شد، به هر میزان که متغیر مستقل افزایش می‌یابد، تساهل و بی‌هنجاری در روابط قبل از ازدواج رو به افزایش می‌گذارد و همچنین بین میزان استفاده از ماهواره و روابط قبل از ازدواج بیشترین رابطه وجود دارد.

واژگان کلیدی:

زنان، تجددگرایی، روابط پیش از ازدواج

مقدمه:

با گذر حدود ۲۰۰ سال از تجربه مدرنیته در ایران یعنی از زمان آشنایی آن با غرب همچنان رابطه سنت و مدرنیته در جامعه ایرانی به عنوان مشکل تلقی می‌شود. ایران امروز همچنان دارای مشکلات بسیاری در تعیین منزلت اجتماعی و فرهنگی اش در رابطه با جهان معاصر است. این مشکلات صرفاً از طرف فرهنگ و جامعه ایرانی مطرح نمی‌شود، بلکه از منظر جهانی نیز مطرح است. از جمله این مشکلات، پدیده معاشرت و دوستی دختر و پسر پیش از ازدواج هست. که در جامعه ما نیز پدیده‌ای جدید، نوظهور و مدرن می‌باشد که در سالهای اخیر همراه با دگرگونی‌های ساختی و اجتماعی چون گسترش شهرنشینی، صنعتی شدن، افزایش میزان سواد، حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی، و گسترش مکان‌های مشترک زنان و مردان و افزایش کمی و کیفی وسایل ارتباط جمعی، این پدیده به شکلی نوظهور و از بطن روابط شخصی جوانان جامعه پدید آمده است. به گونه‌ای که تحقیقات انجام شده در این زمینه از خواست و میل

^۱ Email: B.saroukhani@yahoo.com
Email: baranmogharabian@yahoo.com

^۲ استاد دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات
دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات زنان دانشگاه علوم تحقیقات

جوانان جامعه برای داشتن چنین معاشرت هایی حکایت می کند. (آزاد و دیگران، ۱۳۷۹) علاوه بر نوظهور بودن این روابط، دین، ارزش های دینی و به طور کلی فرهنگ اکثریت افراد جامعه، با اینگونه معاشرت ها در تناقض قرار دارد، چرا که اسلام به عنوان دین اکثریت افراد جامعه، چنین دوستی ها و معاشرت هایی را پیش از ازدواج میان دختر و پسر (نامحرم) نفی می کند و تنها در شرایط ویژه و با تشریفات شرعی-ازدواج موقت-آن را صحیح می داند. بنابراین شناخت ابعاد و اثرات آن در همه حال ضروری است. تحقیق نیز در همین زمینه اجتماعی نضج یافته است و سه بعد اساسی دارد: از یکسو پدیده اجتماعی تجدد و عمق و رواج آنرا می جوید، از سوی دیگر درصد شناسائی پدیده حساس روابط قبل از ازدواج است؛ سوم آنکه بازیابی تاثیر تجددگرایی را بر روابط قبل از ازدواج، شیوه ها و اصول آنرا می جوید. هدف آنست تا ملاحظه شود، گرایش به تجدد تا چه حد سازوکارهای روابط دوجنس را دگرگون می سازد؛ و با توجه به اثرات این چنین روابطی بر همه ابعاد اجتماعی، پژوهشی است که بنوعی با سرنوشت جامعه ایرانی سروکار دارد.

بیان مساله

هیچ جامعه ای عاری از مسائل اجتماعی نیست اما همه مشکلات اجتماعی از اهمیت و اولویت یکسانی برخوردار نیستند همواره مشکلاتی که علت مشکلات دیگر محسوب می شوند از اولویت و اهمیت زیادی برخوردار بوده و اهتمام و شناسایی دقیق آنها ضروری تلقی می شود. ژرف نگری در نابسامانی های اجتماعی، شیوع در خانواده ها، ما را به این نتیجه مهم می رساند که یکی از علل اصلی نابسامانیها، ارتباطات نامناسب میان دوجنس است. «امروزه سیستم ارتباطات آمده است، تعریف دیگری از ارتباط زن و مرد ترسیم کرده است. در اندیشه دینی به ویژه آیات قرآن صراحتاً می گوید «مُحَصَّنَاتٍ غَیْرِ مَسَافِحَاتٍ» (نساء/۲۵) چنانکه ما نیز در تعبیر ولایی ائمه (ع) داریم که می گوید «ولایه علی بن ابی طالب حِصْنِی»، حِصْن یعنی یک کانونی که مصونیت ساز است. و در اسلام ۵ معنی دارد. یکی از معانی آن ازدواج است. چون خانواده کانونی است که نه تنها مصونیت جنسی، بلکه مصونیت روانی، عاطفی، اخلاقی، انسانی و اجتماعی می آورد.

بنابراین قید قرآن اینکه «مُحَصَّنَاتٍ غَیْرِ مَسَافِحَاتٍ وَ لَامَتَخَذَاتٍ اِخْدَانٍ» (نساء/۲۵) یعنی ارتباط به نحو مسافحه. سفح با (ح) با سفه با (ه) نیز فرق می کند، سفه به معنای سفاهت است. اما سفحی را که قرآن می آورد چند مورد در ارتباطات نفی ارتباط آزاد جنسی و دقت در انتخاب زوج در حِصْن خانواده را مطرح می کند: «مُحَصَّنَاتٍ غَیْرِ مَسَافِحَاتٍ» یعنی این ارتباط نباید به سوی ارتباط آزاد پیش برود. چون ارتباط آزاد آن دغدغه های روانی، عاطفی، معنوی و تداوم نسل را به دنبال ندارد. اگر در غرب می بینید آزادی جنسی مطرح می شود از طرف دیگر به دنبالش سقط جنین است، حفظ حیات بشر به شکل مشروعش دیگر مورد توجه نیست، نوع ارتباطات متفاوت است. آنجاست که اسلام می گوید ارتباط باید در حِصْن واقع بشود. یعنی در حصار کانون خانه و خانواده که بتواند تکامل روانی، اخلاقی، معنوی و حتی تداوم نسل بر اساس ارتباط جنسی سالم، نه ارتباط جنسی برخاسته از غریزه را به دنبال داشته باشد.» (میرخانی، ۱۳۸۷: ۶۲-۶۱)

«با توجه به تجربیات غرب و روندهای اجتماعی که از قبال رواج چنین معاشرت هایی در آن جوامع پدید آمده است به نظر می رسد ظهور این پدیده در جامعه ما تاثیرات ساختی را بر بسیاری از نهادهای اجتماعی می گذارد و می تواند به مرور نهاد ازدواج و خانواده را با

چالش هایی مواجه نماید. افزایش تعداد مجردها و سن ازدواج، ناسازگاری های زناشویی و خانوادگی از جمله این موارد است» (Feiring, C. and Wyndole, F., 2000:295)

اهمیت و ضرورت تحقیق

«آشنایی و معاشرت دختر و پسر، قبل از ازدواج، در جوامعی که والدین نقش تعیین کننده در ازدواج و انتخاب همسر فرزندان خود ندارند، بستر مناسبی برای شناخت ویژگیها، خصوصیات و شکل گیری ترجیحات و اولویتها در انتخاب همسر آینده تلقی می شود. این امر با شکل گیری خانواده ی هسته ای، پیدایش ورشد فردگرایی، توسعه و مدرنیزاسیون همزمانی دارد و در حالی که در بسیاری از جوامع پدیده ای طبیعی و ضروری تلقی می شود، در بسیاری دیگر به عنوان رفتاری پاتولوژیک از آن یاد می گردد و ممنوعیتهایی بر آن وضع می شود. در جامعه ما نیز وضع کم و بیش به همین منوال بوده است.» (محسنی، ۱۳۷۹: ۲۶۲)

«فرایند تجددگرایی در جوامع بشری بی تردید ارزش ها و هنجارهایی جدید را از طریق ابزارها و عواملی همچون شهرنشینی، رسانه ها، سواد و... بر جوامع بشری تحمیل می کند و همانطور که خاصیت هر سیستمی می باشد ورود هر عنصر جدیدی کارکرد سیستم را دچار اختلال می کند و در این میان با ورود جریان تجددگرایی به ساختار اجتماعی جامعه ایرانی و بالطبع ساختار اجتماعی خانواده ایرانی تغییراتی را به وجود آورده است و تاثیراتی بس شگرف بر چگونگی ارتباطات انسانی، ازدواج و... بجای گذارده است. و در این میان روابط دختر و پسر در جهت همسرگزینی دچار تغییرات زیادی شده است.» (شکریگی، ۱۳۸۷)

به تعبیر یکی از جامعه شناسان «در میان تغییراتی که این روزها در جریان است، اهمیت هیچکدام به اندازه اتفاقاتی نیست که در زندگی شخصی، در روابط جنسی-حیات عاطفی، ازدواج و خانواده در حال وقوع است در خصوص اینکه ما چگونه درباره خود فکر می کنیم و چگونه با دیگران پیوند و رابطه برقرار می کنیم انقلابی در جریان است. این انقلاب است که در مناطق و فرهنگ های مختلف با سرعت های مختلف و با مقاومت های بسیار در حال پیشرفت است.» (گیدنز، ۱۹۹۹: ۱).

«وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخشی از مطالعه ی خود در قالب پیمایش ارزش ها و نگرش های ایرانیان به بررسی ارزشها و نگرش های ایرانیان درباره ی ازدواج، همسر خوب و دوستی و معاشرت دختر و پسر پیش از ازدواج و با حجم نمونه ۴۵۸۱ نفر با میانگین سنی ۳۲،۲ سال پرداخته است نتایج این مطالعه نشان می دهد که ۳۸،۴ درصد از افراد با معاشرت و دوستی دختر و پسر موافق، ۱۱،۸ درصد مردد و ۴۹،۸ درصد مخالف بوده اند نکته ی جالب توجه این که افراد ۱۵-۲۰ ساله بیشترین نظر موافق را داشته اند و با افزایش تحصیلات نگرش نسبت به این روابط مثبت ترمی شود و بیشترین نگرش مثبت در میان محصلان و افراد مجرد بوده است.»

در سنجش های انجام گرفته از سوی وزارت ارشاد، که در زمینه روابط قبل از ازدواج در بین خانواده ها انجام گرفته است، خانواده ها رضایت نسبی از این روابط داشته اند. و تغییر دید نسبی آنها مشهود است. این مساله به گونه ای است که اغلب خانواده ها روابط قبل از ازدواج و به دنبال آن شناخت نسبی دختر و پسر قبل از ازدواج را بسیار موثرتر از شناخت های بعد از ازدواج می دانند.»

همچنین سازمان ملی جوانان، وضعیت فعلی جوانان در کشور را زرد اعلام کرد و افزود: «قله جمعیتی ایران ۲۴ سال و میانه جمعیتی ۲۸ سال است و این ارقام نشان دهنده نیازهای ویژه‌ای است که در صورت بی‌توجهی به این نیازها، بروز آسیب‌ها و چالش‌های لاینحل در آینده قطعی خواهد بود.»

این مطالعه در صدد پاسخگویی به این سوالات است که زنان به چه میزان گرایش به معاشرت و دوستی دختر و پسر پیش از ازدواج دارند؟ زیرا با فهم میزان گرایش جوانان به اینگونه روابط می‌توان تا حدودی به پیش‌بینی رفتار آنان در آینده دست یافت و با شناخت رفتار جوانان در این زمینه، می‌توان آن را از خطرات روانی، اجتماعی و بهداشتی که ایشان را تهدید می‌کند آگاه ساخت. همچنین نتایج این مطالعه می‌تواند برای مسئولان فرهنگی جامعه در یافتن راه‌های هنجارمند، دینی و پذیرفته شده برای چنین روابط بین شخصی راهگشا باشد.

پیشینه پژوهش:

موحد و عباسی شوازی به " بررسی رابطه جامعه‌پذیری با نگرش دختران دانشجو نسبت به ارزش‌های سنتی و مدرن در زمینه روابط بین شخصی دو جنس پیش از ازدواج" پرداختند نتایج این مطالعه حاکی از آن است که ۳۲,۵ درصد از پاسخ‌گویان دارای نگرش منفی ۵۵,۶ درصد نگرش میانه یا متوسط و ۱۱,۹ درصد نگرش مثبت به این موضوع داشته‌اند همچنین نتایج تحلیل چند متغیره مطالعه نیز نشان داد که سه متغیر پایبندی به ارزش‌های دینی، نگرش دوستان و نگرش خانواده در کل ۶۰,۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده و در این میان مؤثرترین متغیر پایبندی به ارزش‌های دینی می‌باشد. (موحد، ۱۳۸۵).

موحد و همکاران در مطالعه دیگری نشان دادند که نگرش خانواده‌ها نسبت به معاشرت و دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج منفی‌تر از نگرش دانشجویان بوده و دختران نیز نگرش بسیار منفی‌تری نسبت به پسران به این گونه معاشرتها داشته‌اند.

در بعد نگرشی نیز، که توسط اسدی و غفاری انجام شد، نتایج نشان دادند که تغییرات ارزشی و نگرشی در ایران در جهت مثبت قلمداد نمودن روابط و معاشرت‌های دختر و پسر قبل از ازدواج می‌باشد و در این زمینه پسران بیشتر از دختران با چنین روابطی موافق بوده‌اند.

«در تحقیقی که مجید موحد و حلیمه عنایت و محمد تقی عباسی شوازی، با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی با نگرش دانشجویان نسبت به معاشرت و دوستی دختر و پسر پیش از ازدواج» به روش پیمایش انجام دادند، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۲۵/۶ درصد از دانشجویان دارای نگرش مثبت، ۵۰/۸ درصد نگرشی میانه و ۲۳/۶ درصد از آنان دارای نگرشی منفی به این گونه معاشرت‌ها بوده‌اند این در حالی است که نگرش خانواده‌ها منفی‌تر از نگرش دانشجویان بوده است و زنان نگرش بسیار منفی‌تری نسبت به مردان به این گونه معاشرتها داشته‌اند.» (موحد، ۱۳۸۵).

«آزاد و دیگران (۱۳۷۹) در مقاله ای با عنوان (بررسی تحولات اجتماعی و فرهنگی در طول سه نسل خانواده تهرانی) به مطالعه ی نگرش و ارزش های حاکم بر خانواده و ازدواج در طول سه نسل خانواده ی تهرانی پرداخته اند. نتایج این تحقیق نشان داده است که در طی سه نسل آن دسته از ازدواج هایی که با آشنایی و رفت و آمد آزاد و بدون قید و شرط دخترها و پسرهای صورت گرفته افزایش یافته است. ارزش هایی چون حرف نزدن زن و مرد نامحرم و نظر درباره عدم دوستی دخترها و پسرها تغییر کرده است کمتر از نیمی از آن ها با قید و شرط با آن موافق اند.» (آزاد ارملی، ۱۳۷۹).

در مطالعه ای دیگر، جوکار به بررسی (مقایسه نگرش دانشجویان دانشکده های علوم انسانی و مهندسی دانشگاه شیراز به دوستی دختر و پسر) پرداخته است. نتایج این مطالعه نشان می دهد که پسران نگرش مثبت تری به دوستی و رابطه با جنس مخالف دارند تا دختران. همچنین نگرش دانشجویان مهندسی به چنین روابطی مثبت تر از دانشجویان علوم انسانی است. (جوکار، ۱۳۸۳).

«روستوسکی و دیگران به بررسی تاثیر دینداری بر رفتار جنسی نوجوانان در قالب مطالعات طولی میان سالهای ۱۹۸۰ تا ۲۰۰۱ پرداخته اند نتایج گویای این است که دینداری ظهور اولین عرض اندام جنسی را به تعویق می اندازد و در میان افرادی که نمره ی دینداری بالاتری دارند، روابط جنسی زود هنگام کمتر دیده می شود.» (Rostosky, 2004:677-697)

«سالتس و دیگران (۱۹۹۴) به منظور تبیین میان رابطه میان نگرش به ازدواج و روابط جنسی قبل از ازدواج، ۳۴۱ دانشجوی جدید الورد را به روش پیمایش مورد بررسی قرار دادند نتایج این مطالعه گویای آن بود که دختران نگرش مثبت تری به نسبت پسران به ازدواج دارند همچنین دختران باکره نگرش بسیار مطلوبتری به نسبت دختران غیر باکره که چند شریک جنسی داشته اند را دارا بودند و دخترانی که تنها یک شریک جنسی داشتند میان دو گروه قبلی قرار داشتند.» (Saltas, ۱۹۹۴:۷۶۲-۷۷۵)

اهداف پژوهش:

شناسایی تجددگرایی و میزان آن در جمعیت نمونه

شناخت روابط قبل از ازدواج در جمعیت نمونه در تهران

شناخت رابطه بین تجددگرایی و روابط بین دو جنس قبل از ازدواج

مبانی نظری:

در حوزه های فوق الذکر تجددگرایی و روابط قبل از ازدواج و ارتباط آنان، نظریه های بسیار مطرح شده است، در این مجمل به تعدادی از آنان اشاره می شود.

دیدگاه تعاملی دیالکتیکی:

«براساس این دیدگاه پدیده های اجتماعی، پدیده های متصلب و خشک و لایتغیری نیستند. پدیده های اجتماعی ترکیبی از ذهنیت و معنا و غایت هستند و هیچ گاه به نهایت و اتمام نمی رسند، پدیده های ناتمامی هستند که همواره در حال تغییر و شدن هستند، به خصوص این که پدیده های اجتماعی در حال ترکیب می باشند.» (بشیری، ۱۳۷۳: ص ۴). «بر مبنای این رویکرد، گذشته، حال و آینده با یکدیگر ارتباط پیدا می کنند و نمی توانیم به تفکیک آنها اکتفا نماییم. پس زمان حال نمی تواند بی تأثیر از گذشته باشد و از ترکیب حال و گذشته، آینده ساخته می شود. بدین لحاظ است که می توان از مفهوم مدرنیته ایرانی که معطوف به حضور ارزشهای جهانی، منطقه ای، ملی، و سنتی به طور هم زمان متعامل با هم است، سخن گفت.» (آزادارمکی، ۱۳۸۰: ۶۵).

«در آمریکا بعد از جنگ نوعی از نظریه نوسازی ظهور کرد که توسعه نیافتگی را به عنوان نتیجه مستقیم ویژگی های درونی یک کشور در نظر می گرفت. ویژگی هایی چون اقتصادهای سنتی، ویژگی های فرهنگی و روانی سنتی و نهادهای سنتی. بر اساس این دیدگاه، ارزشهای سنتی نه تنها تغییر پذیر بوده اند بلکه می توانستند و بایستی جایشان را به ارزشهای تازه ای بدهند که این جوامع را قادر سازد که مسیر (تقریباً حتمی الوقوع) توسعه را دنبال کنند. این نظریه مورد نقد قرار گرفت چرا که چنین فرض می کرد که جوامع توسعه نیافته برای تبدیل شدن به جوامع توسعه یافته می بایست ارزشهای جدید را بپذیرند.» (آزادارمکی، ۱۳۸۶: ص ۹۰)

نظریه مربوط به ویژگیهای ساختار اجتماعی جامعه پیرامون:

در نظریه میدانی کورت لوین، رفتار انسان تابعی از شرایط مربوط به فرد و محیط. لوین این رابطه را به صورت $b=F(e.p)$ بیان می کند. منظور از b رفتار، p شخصیت و e محیط است. «از دیدگاه این نظریه رفتار انسان در پهنه یا میدان شکل می گیرد. در پهنه یا میدان، حداقل دودسته عامل مرتبط باهم (عوامل یا شرایط فردی و محیطی) وجود دارند. وی ارتباط و وابستگی متقابل عناصر فوق را در مجموع، فضای زندگی می نامد. نظریه لوین با چشم انداز نسبتاً وسیع تروهمه جانبه تر امکان تبیین بسیاری از مسائل اجتماعی را فراهم

می آورد. بر اساس این نظریه، رفتار به گذشته و آینده بستگی ندارد، بلکه به میدان حاضر مربوط است. میدانی که در آن کشاکش زیادی بین نیروهای مختلف وجود دارد. شخصیت فرد (که ارزشها هم بخشی از آن محسوب می شوند) نیز در اثر برآیند همین نیروها تکوین یافته و به گونه های متفاوت ظاهر می شوند. دسته دوم از عوامل مربوط به نظریه لوین شامل عوامل محیطی است. منظور از محیط در این دیدگاه، شرایط و موقعیتهای پیرامونی افراد است. محیط یک فرد چیزهای یا عینیهایی است که در خارج از فرد قرار دارند و موضوعهای سوگیری فرد را تشکیل می دهند. محیط یا جهان عینی که با فرد رابطه متقابل دارند. از سه دسته پدیده یا عینیت ترکیب شده اند: اعیان اجتماعی، اعیان فیزیکی، اعیان فرهنگی. اعیان فرهنگی شامل عناصر نمادی سنتهای فرهنگی، ایده ها یا اعتقادات و نمادهای اظهاری یا الگوهای ارزشی است. مطابق نظریه پارسونز اعیان فرهنگی نیز بخشی از محیط محسوب می شوند. چگونگی اعتقادات و ارزشهای گروهی رامی توان در این مقوله قرار داد. اصولاً ارزشها عناصر مهم و اولیه رفتار هستند. محدودیتها و امکانات بر چگونگی رفتار، تأثیر تعیین کننده ای دارند. میدان عمل انسانها به دلیل شرایط یا مقتضیات تعدیل ناپذیر محدودیت پیدا می کند. نتایج بدست آمده از تحقیقات مختلف نشان می دهند که گروههای اجتماعی مخصوصاً گروه دوستان و خانواده بر رفتار فرد تأثیر قابل ملاحظه ای دارند. از آنجا که معمولاً ارزشها در گروهها به وجود می آیند یا اینکه از سوی گروهها مورد تأیید قرار می گیرند، گرایشهای کلی گروهها نقش تعیین کننده ای در شکل گیری ارزشها خواهند داشت مثلاً همچنان که دواس می گوید: گرایش به مذهب در بین کسانی که بیشتر بر خانواده تمرکز دارند، بیشتر از کسانی است که کمتر بر خانواده تمرکز دارند» (ظریفی، ۱۳۷۷: ص ۵۳).

دیدگاه تحول و دگرگونی فرهنگی و ارزشی اینگلهارت

این نظریه به دنبال فهم چگونگی و چرایی تغییر و تحولات فرهنگی و ارزشها و نگرش های جوامع است. وی درباره ی تغییر فرهنگ ها بر این باور است که هر فرهنگ، رهیافت مردم را در تطابق با محیط شان نشان می دهد و این رهیافت در بلند مدت به دگرگونی های سیاسی، اقتصادی و تکنولوژی پاسخ می دهد. جهان بینی مردم تنها به آنچه بزرگترانشان به آن ها می آموزند بستگی ندارد، بلکه جهان بینی آن ها با تجارب کلی زندگی شان شکل می گیرد و گاهی تجارب سازنده به یک نسل جوان عمیقاً از تجارب نسل های گذشته متفاوت است (اینگلهارت، ۱۳۸۳). هرچند اینگلهارت بر تأثیر تغییرات تکنولوژیک و اقتصادی در تغییرات نگرشی و ارزشی جوامع (به ویژه غربی) تأکید بیشتری می کند، اما از نقش عامل دیگری نیز سخن به میان می آورد که خود، آن را میراث فرهنگی و اجتماعی جوامع می نامد. (اینگلهارت و بیکر، ۲۰۰۱: ۱۹-۲۰). به طور کلی رهیافت نظریه پردازی او دو سطح سیستم (ساختاری جامعه) و سطح خرد (افراد) را مد نظر قرار

می دهد. بدین شکل که تغییرات محیطی و کلان در سیستم جامعه به دگرگونی ها در سطح خرد دارای پیامدهایی برای سیستم می باشد.

در مجموع نظریه ی تغییر نگرشی و ارزشی اینگلهارت دارای دو فرضیه پیش بینی شده است که دگرگونی ارزش ها را تبیین می کند. (۱) فرضیه کمیابی: که بر اساس آن اولویت های فرد بازتاب محیط اجتماعی و اقتصادی اوست و فرد بیشترین ارزش را برای چیزهایی قائل است که عرضه ی آن ها کم است. (۲) فرضیه ی جامعه پذیری: این اصل مبتنی بر این قضیه است که ارزش های اساسی فرد، به شکل گسترده، منعکس کننده شرایط و فرایند جامعه پذیری وی است که در سال های قبل از بلوغ تجربه کرده است (اینگلهارت، ۲۰۰۰: ۲۲۱). بنابراین فرضیه کمیابی به تغییرات کوتاه مدت با آثار دوره ای اشاره دارد، دوره های رونق اقتصادی به ارزشهای فرامادیگرایی و دوره های کمیابی (رکود اقتصادی) به مادیگرایی می انجامد، و فرضیه ی جامعه پذیری، دلالت بر وجود آثار بلند مدت نسلی دارد (اینگلهارت، ۱۳۸۳: آزاد و غفاری، ۱۳۸۳). او یاد آور می شود ارزش های فرامادیگرایانه نوعی احساس امنیت ذهنی فرد را منعکس می سازد و نه صرفاً سطح توسعه اقتصادی (پایگاه اجتماعی اقتصادی) او را. احساس امنیت فرد، زیر تاثیر زمینه فرهنگی و رفاه اجتماعی نهادهایی است که او در آن بزرگ شده و رشد کرده است. بدین ترتیب فرضیه کمیابی باید از طرف فرضیه جامعه پذیری حمایت شود. ساختار اساسی شخصیت فرد پیش از بلوغ شکل می گیرد و بعد از آن تغییرات نسبتاً کمی صورت می پذیرد (اینگلهارت، ۲۰۰۰: ۲۲۱). همین امر منجر به جهت گیری های بسیار متفاوت مادیون و فرامادیون نسبت به بسیاری از مسایل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی می شود و نگرش های آنها را نسبت به بسیاری از هنجارهای سنتی جنسیتی مانند روابط جنسی نامشروع، فحشا، سقط جنین، طلاق و... متفاوت می کند. به منزله یک تعمیم گسترده، می توان اظهار داشت مادیون بسیار بیشتر از فرامادیون از هنجارهای سنتی حمایت می کنند (اینگلهارت، ۱۳۸۳: ۲۲۲).

وی در آثار متأخر خود، از دوبعد اصلی و اساسی ارزش های بین فرهنگی سخن به میان می آورد که با فرایندهای مدرنیزاسیون و پست مدرنیزاسیون در ارتباط است. براین اساس جهت گیری های ارزشی افراد را می توان براساس این دو بعد با یکدیگر مقایسه کرد. این دو بعد عبارتند از:

۱- ارزش های سنتی در برابر ارزش های سکولار-عقلانی

۲- ارزش های بقا در مقابل ارزش های خودشکوفایی (اینگلهارت و دیگران، ۱۱: ۲۰۰۴).

در این پژوهش به دلیل پیچیدگی موضوع و دخیل بودن عوامل بسیاری در بوجود آمدن پدیده های اجتماعی و شکل دهی آن، نظریه بی هنجاری دورکیم و مرتون بعنوان چارچوب نظری انتخاب گردید.

این نظریه ابتدا توسط دورکیم عنوان شد و سپس مرتن و بسیاری دیگر این مفهوم را در معنای رفتاری بکار می بردند که با قواعد و هنجارهای مورد قبول جامعه تباین داشته باشد. برخی دیگر آن را در معانی دیگر و جهت نشان دادن بیماری اجتماعی زمان ما بکار می بردند. به طور کلی سه معنای متمایز از آن بر می آید: (۱) بی سازمانی شخصیت، آنچنانکه فرد خود را منحرف و متمرّد در برابر قوانین یابد؛ (۲) شرایط و وضعیت اجتماعی که در آن هنجارها در تنازع با یکدیگرند و افراد بسختی می توانند بین خواسته ها و توقعات متناقض محیط اجتماعی آشتی و سازگاری پدید آورند؛ (۳) وضع با شرایط اجتماعی که فاقد هنجار باشد. زمانی بی هنجاری رخ می دهد که شرایطی از این قبیل تحقق یافته باشند. عدم جذب کامل افراد در درون نظام اجتماعی، کاهش قدرت هنجارها و قوانین به دلایلی نظیر انقلاب، دگرگونی های سریع، تنازع درونی هنجارها... بی هنجاری می تواند اشکال بسیار گوناگون یابد و به نتایجی چند دست یابد، نظیر نوآوری، طغیان، تنازع و عدم پذیرش هنجارها. به زعم دورکیم، جامعه نو با ریزش سنتها، دروازه های بسیاری در راه آزادی بشر گشوده است. لیکن در عوض سرگردانی و کشمکش را دامن زده است. آرامش انسان سنتی که آغاز تا پایان، حیات خود را در برابر راههای آزموده به نام سنن می یافت جای خود را به هیاهوی بسیار سپرده است. دورکیم در نظریه خود معتقد است، پدیده های اجتماعی باید در قالب پدیده اجتماعی تفسیر شود. او تفسیرهای روانی و زیستی را رد کرده و اصرار داشت که هر پدیده اجتماعی را باید در قالب اجتماعی آن تجزیه و تحلیل کرد. «دورکیم معتقد بود که پدیدارهای اجتماعی به مثابه واقعیت های اجتماعی بوده که می تواند در معرفی مطالعه علمی جامعه شناسی قرار بگیرد. واقعیت اجتماعی دارای خصلت عینی هستند و بر رفتار و کردار انسان مسلط می باشند. واقعیت اجتماعی به رغم میل شخصی افراد وجود داشته و به دوام و بقای خود ادامه می دهند. بدین ترتیب دورکیم دو خصلت اساسی را برای واقعیت اجتماعی قایل بود. یکی اینکه واقعیت اجتماعی از هستی و موجودیت برخوردار بوده و دیگر این که انسان تحت نفوذ و قدرت آنها قرار می گیرد.» (ادیبی، ۱۳۸۳: ۶۸) چنانکه در این تحقیق نیز پدیده روابط بین دوجنس در قبل از ازدواج در قالب تغییرات حاصل در جامعه قابل بحث می باشد. «دورکیم معتقد است که انسان دو بعد اساسی دارد. از یک طرف به عنوان فرد در کنار نیازهای بیولوژیکی و غرایز خود قرار دارد و از طرف دیگر جامعه او را احاطه کرده است. این دو حالت در تضاد با یکدیگر به سر می برند. انسان اگر بخواهد اهداف اخلاقی را دنبال کند ناچار است به غرایز خود لطمه وارد سازد. غرایز انسان تغییر ناپذیر هستند در حالی که جامعه مرتباً انسان را محدود می سازد. دورکیم معتقد است که شهوات و امیال خود خواهانه از ساخت فردی انسان سرچشمه می گیرند، اما اعمال عقلانی ما مبتنی بر علل اجتماعی هستند. نیازها و ضرورت های اجتماعی با نیازها و ضرورت های فردی در تضاد کامل هستند. نفع جمعی و نفع فردی یکسان نیستند. انسان اگر بخواهد پیشرفت کند و تمدن را توسعه دهد ناچار است در مقابل فشار وجدان جمعی تقسیم شود. البته این اطاعت باعث تکامل و آزادی انسان خواهد شد. پس سرکوب نمودن امیال خود خواهانه برای پیشرفت تمدن اجتماعی ضروری است و سرپیچی از آن جامعه را به طرف آنومی یا بی هنجاری سوق می دهد.» (ممتاز، ۱۳۸۱: ۵۴ تا ۵۵) به نظر دورکیم مسأله بی هنجاری در جامعه مدرن به صورت مزمن درآمده است و این وضع بسیار اسفبار است. به نظر او ورود جوامع، به دنیای صنعت در قرن بیستم، روابط انسان ها را از نظارت نظم اخلاقی جامعه سنتی آزاد می کند، به طوری که اجتماع سنتی مورد هجوم نیروهای

گسستگی جامعه مدرن قرار می گیرند. «مرتن تحت تأثیر دورکیم بوده و بر مسئله ساخت هنجاری و تأکید بر آرزوها و امیالی که هنجارها آنها را مورد تأکید قرار می دهند و باعث خود گرایی می گردند و یا به بی هنجاری می انجامد، تأکید دارد. مرتن کج رفتاری را انطباق نرمال با محیط اجتماعی خود گرایی در نظر می گیرد و بر عکس مسئله ارتباط آن را با ابعاد بیولوژیکی و فقدان کنترل اجتماعی در نظر نمی گیرد. او در اثر خود در این زمینه دو عنصر اصلی یا دو بعد اصلی را مطرح می سازد، از ساخت فرهنگی اول اهداف تعریف شده فرهنگی را در نظر می گیرد و بعد ابزار نهایی شده رسیدن به آن را مطرح می سازد. یعنی شیوه های دستیابی به این اهداف که جامعه را در اختیار فرد قرار می دهد». «متاز، ۱۳۸۱: ۶۵». مرتن به دنبال کشف این امر است که چگونه برخی از ساختارهای اجتماعی بر افراد خاصی از جامعه تأثیر گذاشته و موجب شده آنان مرتکب رفتار ناهمنوا با هنجارهای اجتماعی شوند. به نظر او ساختارهای اجتماعی فعال بوده و تولید کننده الگوی رفتاری می باشند. بنابراین، او بر نظم اجتماعی تمرکز نموده و تأثیر ساختارهای هنجاری را بر افراد مورد تفحص و تبیین قرار می دهد. همه اعضای جامعه در ارزشهای مشترک سهیم اند و وفاق جمعی درباره ارزشها در جامعه وجود دارد، ولی چون اعضای جامعه به لحاظ ساختارهای اجتماعی در موقعیتهای مختلفی قرار می گیرند، برای درک ارزشهای مشترک فرصتهای مساوی ندارند و چنین وضعی ممکن است موجب انحرافات اجتماعی شود؛ بنابراین واکنشهای زیر از سوی افراد جامعه که ناشی از فشارهای بین اهداف فرهنگی و راهها و وسایل دستیابی به آن اهداف است، انجام می شود: ۱- همنوایی ۲- نوآوری ۳- تشریفات پرستی ۴- عقب نشینی. در نظریه «مرتون»، جامعه وقتی دچار آنومی می شود که تعادل میان اهداف و ارزشهای فرهنگی با راهها و امکانات اجتماعی به هم بریزد، به طوری که افراد جامعه قادر نباشند از طریق هنجارهای مورد پذیرش جامعه و امکانات و وسایل مجاز به اهداف و مطلوبهای فرهنگی جامعه دست یابند و در نتیجه این عدم تعادل ساختاری، زمینه اجتماعی برای بروز رفتارهای ناهنجار و انحرافات اجتماعی را فراهم می کند و در صورت عدم اصلاح ساختاری در پر کردن شکاف میان اهداف و راههای مجاز فرهنگی - اجتماعی، ناهمنوایی و رفتار کجروانه در جامعه گسترش یافته و امنیت اخلاقی و اجتماعی جامعه سلب خواهد شد. طبق نظریه مرتون در مورد رفتار انحرافی می توان چنین استنباط کرد که اگر بین انتخاب همسر و وسایل رسیدن به آن از نظر جامعه، هماهنگی کافی و لازم وجود نداشته باشد، و همچنین بسیاری از اعمال، رفتارها، معیارها و ارزش ها با آنچه که مورد قبول جامعه می باشد منطبق نباشد، بین آنها چالش بوجود می آید.

بی هنجاری یا بی ضابطگی کامل از نظر تجربی امکان پذیر نیست، اما جوامع گوناگون را می توان بر حسب بیشی یا کمی درجات تنظیم های هنجار بخش شان از یکدیگر مشخص کرد. وانگهی، در چهارچوب هر جامعه خاصی، گروه هایی با درجات متفاوت بی هنجاری می توانند وجود داشته باشند. بنابراین اساساً آنومی زمانی رخ می دهد که مردم نتوانند به اهداف مورد بحث از طریق ابزار و وسائل معمول دست یابند. بنابر نظر مرتون مردم خود را از ۵ طریق با شرایط موجود سازگار می نمایند: یکی از طرق مورد بحث، همنوایی است و چهار راه دیگر از طریق رفتارهای انحرافی - که عبارت از نوآوری، رعایت آداب و رسوم، انزوا طلبی و شورش می باشد، که در آن یا اهداف یا وسایل و یا هر دو پذیرفته نمی شود

اولین عنصر در نظریه مرتون شامل اهداف، مقاصد و علایقی است که توسط فرهنگ جامعه تعریف و تعیین شده و به عنوان خواستهای مشروع مورد پذیرش اکثریت جامعه مطرح می باشد که در یک سلسله مراتب ارزشی دسته بندی شده که برخی از آنها (یعنی هدفهای فرهنگی) به طور مستقیم با سائقه های زیست شناختی ارتباط پیدا می کند، اما به وسیله آنها تعیین نمی شود.

عنصر دوم ساختار فرهنگی، شیوه‌ها، راهها و هنجارهای مشروع رسیدن به اهداف و آرمان‌های فرهنگی را تعیین، تنظیم و نظارت می‌کند و هر گروهی ناگزیر است تا اهداف فرهنگی خود را با راههای مجاز و نهادی شده منطبق کند. به طور مثال این روش‌ها و هنجارهای نظم دهنده، با راههای کارآمد و فنی یکی نیستند، بلکه راههای دیگری نیز وجود دارد که کارآمد بوده و نیل به اهداف را آسان می‌سازند، ولی با هنجارها و دستورات اخلاقی جامعه تضاد دارند و امنیت اخلاقی جامعه را تهدید می‌کند. هنگامی که میان اهداف فرهنگی و راههای نهادی شده، هماهنگی وجود نداشته باشد، فریبکاری، فساد و رشوه خواری، روسپیگری و ارتکاب انواع جرائم افزایش و امنیت اجتماعی کاهش می‌یابد. «مرتون» تداوم گسست و شکاف میان الگوهای اهداف فرهنگی و هنجارها یا راههای نهادی شده را موجب بی‌ثباتی جامعه می‌داند که در واقع همان «آنومی» است.

در این تحقیق نیز، بر این عقیده ایم زمانی که ارزشها، که اساسی‌ترین عنصر در شکل دهی به فرهنگ یک جامعه هستند. و باعث صورت بخشیدن به هنجارها و الگوهای رفتاری متفاوت مانند: قوانین، آداب و رسوم، عادات و روابط اجتماعی می‌گردند. جامعه نیز از طریق ضمانتهای اجرای رسمی و غیر رسمی بر تداوم هنجارها و اعتبار آن صحنه می‌گذارند، اجزای هر فرهنگ با گذشت زمان تغییر و تبدیل می‌پذیرد، این امر فی‌نفسه عامل منفی محسوب نمی‌شود. اگر جامعه بتواند در فرآیند تغییر به طور مداوم ارزش‌های دینی و اخلاقی و انسانی حاکم در جامعه را تقویت کند، به پویایی و تکامل فرهنگی و اجتماعی دست می‌یابد، اما اگر دگرگونیه چنان باشد که جامعه نتواند برای حفظ و نگهداشت ارزشها و هنجارها کوشا باشد، حالتی بحرانی بروز می‌کند که در آن ثبات ارزشها و هنجارها دستخوش تزلزل و ابهام گردیده و در حقیقت نوعی خلاء هنجاری با آنومی و یا آشفتگی اجتماعی بروز می‌کند. در چنین شرایطی ارزشها و هنجارهای سنتی به طور نسبی یا مطلق اعتبار خود را از دست داده و دگرگونی شدیدی در باورها و ارزشهای مشترک روی می‌دهد. و الگوهای رفتاری نوین در تضاد با الگوهای رفتاری گذشته قرار می‌گیرد. جامعه نفوذ نظارت کننده خود را بر گرایشهای فردی از دست داده و در نتیجه افراد به سختی می‌توانند بین خواسته‌ها و توقعات متناقض محیط اجتماعی آشتی برقرار کنند.

فرضیه‌های پژوهش:

فرضیه ۱: بنظر می‌رسد با افزایش میزان گرایش به تجدد، شیوه‌های موجود در روابط دو جنس تنوع و تعدد می‌یابد.

فرضیه ۲: بنظر می‌رسد با افزایش گرایش به تجدد، تساهل بیشتر در روابط دو جنس تجلی می‌یابد.

فرضیه ۳: به نظر می‌رسد بین فرد گرایی و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

فرضیه ۴: به نظر می‌رسد بین گرایش به رسانه (ماهواره) و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

فرضیه ۵: به نظر می‌رسد بین نگرش جنسیتی و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

فرضیه ۶: بنظر می‌رسد با افزایش گرایش افراد به تجدد، روابط قبل از ازدواج افزایش می‌یابد.

تعریف مفاهیم نظری و عملیاتی:

تعریف نظری متغیر مستقل و شاخص های آن

تجددگرایی به عنوان متغیر اصلی این پژوهش با شاخص های زیر مورد اندازه گیری قرار گرفت:

فردگرایی، نوگرایی، نگرش های جنسیتی، میزان استفاده از ماهواره

فردگرایی (شاخص تجددگرایی): یک مبنا و شاخص مهم تجددگرایی، فردیت سازی است. این واژه تبیین متقاعدکننده ای از آنچه که در حال وقوع در جامعه است، ارائه میدهد: دگرگونی کار، افزایش انزوای شخصی، تاکید بیشتر بر اتکای به خود، باز تعریف روابطه بین زن و مرد، بازناسی رابطه بین زندگی شخصی و حوزه عمومی. (آزادارمکی، ۱۳۸۶: ص ۶۹)

شاخص نوگرایی (اندیشه مدرن): پایبند نبودن به آداب و رسوم، نادیده انگاشتن شیوه زندگی گذشتگان، احترام به شیوه های زندگی گذشتگان، الگوپذیری از شیوه های مدرن. (همان، ۹۰).

شاخص های نگرش جنسیتی: بلا مانع بودن خواستگاری زنان از مردان، کار بیرون از منزل، فعالیت در عرصه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و....

رسانه های جمعی (به عنوان بهترین کارگزار تجددگرایی): رسانه های جمعی به منابع اطلاعاتی و اخبار گفته می شود. مثل روزنامه ها، مجلات، رادیو، تلویزیون، ماهواره، اینترنت که به تعداد زیادی از مردم می رسد و بر آن ها تاثیر می گذارد. (Oxford Dic 2002, Advanced learner).

برای اندازه گیری این مفهوم از شاخص هایی مانند میزان استفاده از ماهواره، استفاده از ماهواره برای آگاهی از مسائل جدید، برداشتن محدودیت شبکه،..

شاخص نوگرایی (اندیشه مدرن): پایبند نبودن به آداب و رسوم، نادیده انگاشتن شیوه زندگی گذشتگان، احترام به شیوه های زندگی گذشتگان، الگوپذیری از شیوه های مدرن. (آزادارمکی، ۱۳۸۶: ص ۶۹)

تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته:

روابط پیش از ازدواج: منظور گستره ای از روابط میان دوجنس مخالف پیش از ازدواج است (نامحرم) که با انگیزه های گوناگونی همچون هم دلی، دوستی، دل بستگی، کنش های جنسی، و مانند ای ها پا می گیرد و در جامعه ی دوستی و معاشرت، هم چون قرار های عاشقانه، دوستی برای ازدواج، دوستی های خیابانی، هم خانه گی و مانند این ها دنبال می شود. (موجد، ۱۳۸۵).

شاخص روابط پیش از ازدواج در این پژوهش: پذیرش پیشنهاد دوستی، دوستی با جنس مخالف، نقش ارتباط جنسی، معاشرت جهت آشنایی و... می باشد.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش، مبتنی بر رهیافت کمی است، که با روش پیمایش انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق زنان شهر تهران در منطقه او ۱۱ در سال ۱۳۸۸ را تشکیل می دهد. و با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۸۵ نفر به عنوان حجم نمونه مشخص گردید. و این تعداد به صورت سهمیه بندی بین دو منطقه ذکر شده تقسیم شد و افراد به صورت تصادفی انتخاب شدند. در این بررسی از روش های تحقیق اسنادی و پیمایشی استفاده شده است و جمع آوری اطلاعات مورد نیاز آن از طریق منابع و متون مکتوب با پرسشنامه انجام گرفته است.

برای آزمون و تعیین وجود و میزان معنی دار بودن رابطه بین متغیرها و آزمون فرضیه ها نرم افزار SPSS استفاده شد. روش ها و محاسبات آماری مورد نیاز نظیر محاسبه آزمون خی دو و از آزمون شدت همبستگی پیرسون برای سنجش شدت رابطه بین ابعاد و از جداول یک بعدی (برای توصیف داده ها)، توزیع فراوانی داده ها، ارائه درصد فراوانی داده ها، و بررسی آزمون های استنباطی استفاده شد.

اعتبار وروائی ابزار پژوهش:

«اعتبار به معنای آن است که آیا روش انتخاب شده برای سنجش موضوع مورد نظر مناسب است و آن رامی سنجد یا نه؟» (رفعی پور، ۱۳۷۰: صص ۱۶۱- ۱۶۲). در این تحقیق از اعتبار صوری استفاده شد. اعتبار صوری را می توان ناشی از میزان توافق چند متخصص

دانست. (ساروخانی، ۱۳۸۲: ۲۸۷)

روائی به معنای این است که در صورت تکرار عملیات تحقیق بتوان به نتایج مشابهی رسید. (ساروخانی، ۱۳۸۲: ۲۸۸) از آن جا که ابزار، ترکیبی از چندین پرسشنامه استاندارد شده بود، و مورد تأیید متخصصان فن بود. در اختیار نمونه آماری قرار گرفت. جهت تعیین اعتبار درونی ابزار (همگنی پاسخ افراد نمونه) از روش ضریب آلفای کرونباخ، که بالای ۰/۷ بدست آمد، برای هر یک از رده های سوال ها استفاده شد.

یافته های توصیفی پژوهش:

در آغاز به اختصار به مشخصات افراد نمونه می پردازیم و در نهایت اطلاعات مربوط به فرضیه ها را می آوریم:

الف. مشخصات افراد مورد مطالعه

بیشترین تعداد پاسخ گویان با فراوانی ۱۷۷ نفر (۶۲/۱ درصد) در رده سنی بین ۱۵ تا ۲۵ سال قرار دارند. در منطقه یک بیشترین تعداد پاسخ گویان با فراوانی ۷۵ نفر (۴۴/۹ درصد) دارای مدرک کارشناسی هستند. همچنین ۴۲/۵ درصد افراد دارای مدرک دیپلم، ۳ درصد مدرک کاردانی، ۴/۸ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد، ۴/۲ درصد مدرک دکتری هستند. و همچنین در منطقه یازده بیشترین تعداد پاسخ گویان با فراوانی ۵۶ نفر (۴۷/۵ درصد) دارای مدرک دیپلم هستند و کمترین تعداد با فراوانی ۳ نفر (۲/۵ درصد) دارای مدرک دکتری هستند. همچنین ۲۷/۱ درصد افراد زیر دیپلم، ۱۴/۴ درصد مدرک کاردانی، ۴/۲ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۴/۲ درصد مدرک کارشناسی ارشد می باشند.

ب. روابط پیش از ازدواج:

نتایج نشان می دهد که ۳۴/۱ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۲۵/۴ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ تمایل دارند که دوستی از جنس مخالف داشته باشند و با این موضوع موافقت. و در این میان ۲۶/۳ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۲۳/۷ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ نظری بینابین داشته اند. و همچنین نتایج نشان می دهد که ۳۸/۳ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۳۶/۴ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ بیان نمودند، در صورتی که پیشنهاد خوبی برای دوستی با جنس مخالف داشته باشند تمایل به دوستی دارند و با این موضوع موافقت. و نتایج نشان می دهد که ۵۳/۹ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۴۸/۳ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ معتقد اند که داشتن دوستی صحیح با جنس مخالف باعث موفقیت فرد می شود و با این موضوع موافقت. در مقابل ۲۱/۶ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۲۵/۴ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ مخالفت خود را با این موضوع اعلام کرده اند. و معتقد اند داشتن دوستی صحیح با جنس مخالف باعث موفقیت فرد نمی شود. و در این میان ۲۴/۶ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۲۶/۳ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ نظری بینابین داشته

اند. نتایج حاصل نشان می دهد که ۴۲/۵ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۳۳/۱ در صد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ تمایل دارند برای شناخت بیشتر جنس مخالف با آنها دوستی و معاشرت کنند، و با این موضوع موافقت. و در این میان ۲۴/۶ درصد از پاسخ گویان منطقه ۱ و ۲۶/۳ در صد از پاسخ گویان منطقه ۱۱ نظری بینابین داشته اند.

تحلیل فرضیه ها:

فرضیه ۱: به نظر می رسد با افزایش گرایش به تجدد گرایی ، شیوه های موجود در روابط دو جنس تنوع و تعدد می یابد. (بی هنجاری)

با توجه به نتایج آزمون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سطح معناداری آن برابر است با $\text{Sig} = ۰,۰۰۰$ به عبارت دیگر همبستگی معناداری بین دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر $r = ۰/۲۸۶$ مثبت بیانگر رابطه نسبتاً ضعیف میباشد. به عبارت دیگر هر چه تجدد گرایی افزایش یابد ، بی هنجاری نیز افزایش می یابد یا به عبارتی شیوه های موجود در روابط دو جنس تنوع بیشتری می یابد

جدول شماره ۳

بی هنجاری	تجدد گرایی		
۰/۲۸۶ **	۱	ضریب همبستگی پیرسون	تجدد گرایی
۰/۰۰۰	.	Sig. (2-tailed)	
۱	۰/۲۸۶ **	ضریب همبستگی پیرسون	بی هنجاری
.	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	

فرضیه ۲: به نظر می رسد با افزایش گرایش به تجدد گرایی ، تساهل نیز در روابط دو جنس تجلی می یابد

با توجه به نتایج آزمون در فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری آن برابر است با $\text{Sig} = ۰,۰۰۰$ به عبارت دیگر همبستگی معناداری بین دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر $r = ۰/۲۲۷$ مثبت بیانگر رابطه نسبتاً ضعیفی میباشد به عبارت دیگر هر چه تجدد گرایی افزایش یابد ، تساهل در روابط بین دو جنس نیز افزایش می یابد.

جدول شماره ۴

تساهل	تجدد گرایی		
۰/۲۲۷ **	۱	ضریب همبستگی پیرسون	تجدد گرایی
۰/۰۰۰	.	Sig. (2-tailed)	
۱	۰/۲۲۷ **	ضریب همبستگی پیرسون	تساهل
.	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	

فرضیه ۳: به نظر می رسد بین فرد گرایی و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۵

فرد گرایی	روابط قبل از ازدواج		
۰/۲۵۰ **	۱	ضریب همبستگی پیرسون	روابط قبل از ازدواج
۰/۰۰۰	.	Sig. (2-tailed)	
۱	۰/۲۵۰ **	ضریب همبستگی پیرسون	فرد گرایی
.	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	

با توجه به نتایج آزمون در فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری آن برابر است با $\text{Sig}=0,000$ به عبارت دیگر همبستگی معناداری بین دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر $r=0/250$ مثبت بیانگر رابطه نسبتاً ضعیفی میباشد به عبارت دیگر هر چه فرد گرایی افزایش یابد، روابط قبل از ازدواج نیز افزایش می یابد

فرضیه ۵: به نظر می رسد بین گرایش به رسانه (ماهواره) و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۶

گرایش به رسانه (ماهواره)	روابط قبل از ازدواج		
۰/۵۳۹ **	۱	ضریب همبستگی پیرسون	روابط قبل از ازدواج
۰/۰۰۰	.	Sig. (2-tailed)	
۱	۰/۵۳۹ **	ضریب همبستگی پیرسون	گرایش به رسانه (ماهواره)
.	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	

با توجه به اینکه دو متغیر روابط قبل از ازدواج و گرایش به رسانه (ماهواره) هر دو در سطح فاصله ای می باشند در نتیجه برای آزمون همبستگی بین دو متغیر از آزمون پیرسون استفاده شده است . با توجه به نتایج آزمون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سطح معناداری آن برابر است با $\text{Sig}=0,000$ به عبارت دیگر همبستگی معناداری بین دو متغیر وجود دارد و میزان شدت رابطه بین دو متغیر $r=0/539$ مثبت بیانگر رابطه قوی میباشد به عبارت دیگر هر چه گرایش به رسانه (ماهواره) افزایش یابد ، روابط قبل از ازدواج نیز افزایش می یابد .

فرضیه ۶: به نظر می رسد بین نگرش جنسیتی و روابط قبل از ازدواج همبستگی معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۷

نگرش جنسیتی	روابط قبل از ازدواج		
-۰/۰۱۶	۱	ضریب همبستگی پیرسون	روابط قبل از ازدواج
۰/۰۷۵	.	Sig. (2-tailed)	
۱	-۰/۰۱۶	ضریب همبستگی پیرسون	نگرش جنسیتی
.	۰/۰۷۵	Sig. (2-tailed)	

با توجه به اینکه دو متغیر روابط قبل از ازدواج و نگرش جنسیتی هر دو در سطح فاصله ای می باشد در نتیجه برای آزمون همبستگی بین دو متغیر از آزمون پیرسون استفاده شده است. با توجه به نتایج آزمون در فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری آن برابر است با $Sig=0/075$ به عبارت دیگر همبستگی معناداری بین دو متغیر وجود ندارد.

فرضیه ۷: به نظر می رسد میزان روابط قبل از ازدواج در بین منطقه ۱ و ۱۱ تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که هدف در بالا مشخص کردن تفاوت معناداری در بین دو گروه می باشد از آزمون t مستقل استفاده شده است.

تعداد	اختلاف میانگین	میانگین	
۱۶۷	۱,۲۱۹	۱۶,۱۴۳	منطقه ۱
۱۱۸		۱۴,۹۲۳	منطقه ۱۱

مقدار	df	معناداری	
۲,۲۳	۲۸۳	۰,۰۲۶	t-test

با توجه به جدول فوق و با تاکید بر میزان $t=2,23$ به دست آمده که در سطح $0,026$ معنی دار است و $df=283$ می توان مطرح نمود که تفاوت معنی داری بین «روابط قبل از ازدواج» در نمونه هایی که منطقه ۱ زندگی می کنند و نمونه هایی که در منطقه ۱۱ زندگی

می کنند وجود دارد. بنابراین، با توجه به مقدار میانگین نمونه ها می توان مطرح نمود، نمونه هایی که در منطقه ۱ زندگی می کنند بیشتر از نمونه هایی که در منطقه ۱۱ زندگی می کنند تمایل به روابط قبل از ازدواج نشان می دهند.

فرضیه کلی: بنظر می رسد با افزایش گرایش افراد به تجدد، روابط قبل از ازدواج در انتخاب همسر رو به افزایش می گذارند.

مقدار گاما برابر ۰/۴۷۰ می باشد که در سطح متوسطی قرار دارد. با توجه به اینکه میزان شدت رابطه در سطح متوسط می باشد. البته جهت همبستگی نشان می دهد که هرچه تجدد گرای افزایش یابد، تمایل به روابط قبل از ازدواج نیز به تبع آن افزایش پیدا می کند. به زبان آماری می توان گفت که بین این دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون کی دو ($\chi^2 = 25.847$) که در سطح ۰,۰۵ معناداری است ($\text{Sig} = 0/00$) نشان می دهد که رابطه معنادار بین دو متغیر تجدد گرای و تمایل به داشتن روابط پیش از زناشویی در انتخاب همسر، بنابراین فرض H_1 مورد تایید قرار می گیرد. به عبارتی می توان گفت هر چه تجدد گرای بیشتر می شود (۲۰/۵ درصد) به میزان کمی تمایل به روابط قبل از ازدواج و اما در مقابل (۵۲/۸ درصد) از افراد متجدد در حد زیادی تمایل به داشتن روابط پیش از ازدواج دارند

جمع	تجدد گرای			موارد		روابط قبل از ازدواج
	مدرن (زیاد)	در حال گذار (متوسط)	سنتی (کم)	کم	متوسط	
۹۷	۹	۶۶	۲۲	تعداد		
۳۴	۲۰/۵	۳۲/۲	۶۱/۱	درصد کل	کم	
۹۲	۱۰	۷۱	۱۱	تعداد	متوسط	
۳۲/۳	۲۲/۷	۳۴/۶	۳۰/۶	درصد کل	زیاد	
۹۶	۲۵	۶۸	۳	تعداد	جمع	
۳۳/۷	۵۲/۸	۳۳/۲	۸/۳	درصد کل		
۲۸۵	۴۴	۲۰۵	۳۶	تعداد		
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد کل		

$\chi^2 = 25.847$	df = 4	Sig = 0/00	Gama = 0/470

بحث و نتیجه گیری:

یکی از پدیده های اجتماعی جامعه ایران، پدیده نوظهور معاشرت و دوستی دختر و پسر پیش از ازدواج است که با توجه به پیامدهای آن، نگرانی هایی را در سطوح مختلف اجتماعی بوجود آورده است. که این مسئله می تواند نهادهای خانواده، ازدواج و دین را با چالش هایی جدی روبه رو کند. این پژوهش با هدف بررسی و شناسایی میزان گرایش زنان به تجدد گرای، و رابطه آن با داشتن روابط قبل از

ازدواج انجام شده است. نتایج پژوهش نشان دهنده ی گرایش زنان نسبت به این گونه معاشرت هاست. ۵۲/۸ درصد از افراد متجدد دارای گرایش بالا و ۲۲/۷ درصد از افرادی که در گونه متجدد سنت مابانه قرارداداشتند، دارای گرایش بالا و ۲۰/۵ درصد از گونه متجدد عامیانه، گرایش بالا به این گونه روابط دارند. همچنین نتایج نشان داد، تجدد گرایی در بین افراد با تحصیلات دیپلم ۵۰ درصد بیشترین رشد را داشته داشته است. که این آمار افراد ۱۸ الی ۲۵ سال را در بر می گرفت، که زنگ خطر مهمی برای جوانان این کشور می باشد نتایج نشان داد بین فرد گرایی و روابط قبل از ازدواج رابطه مستقیم وجود دارد، و این نشان دهنده ی کاهش کدهای معانی جمعی و فرسایش حد و مرزهای اجتماعی در جامعه ماست. همان گونه که پتر برگر در تفسیر علت این امر، آن را ناشی از فردگرا و ذره ای شدن سیستم معانی جمعی می داند. چنانکه عقلانیت مدرن، فردی سازی اعتقادات است. و نتایج در مورد میزان استفاده از رسانه نشانگر این نکته می باشد که در بین پاسخگویان با تجدد گرایی بالا (منطقه یک) افرادی که به نسبت بالایی موافق با استفاده از ماهواره هستند ۲۵ درصد و در منطقه ۱۱، ۱۱ درصد تمایل بالایی به استفاده از ماهواره دارند. براساس نظریه پردازانی ماند لرنر، گیدنز و... یکی از ابزارهایی که در تجدد گرایی خانواده ها و افراد تاثیر گذار است رسانه ها است که در این تحقیق ماهواره بالاخص مدنظر بوده است. که بی تردید در تجدد گرایی افراد تاثیر گذار می باشد. و چنانکه در مورد روابط قبل از ازدواج نیز میزان استفاده از ماهواره بالاترین تاثیر را داشته است. همچنین در بین افرادی که در حد متوسط تجدد هستند یا به تعبیری در حال گذار ۵۲،۱ درصد از منطقه یک و ۵۶/۸ درصد از منطقه ۱۱ شامل می شود. و نتایج نشانگر این است، با وجود اینکه آمار روابط قبل از ازدواج در منطقه یک بیشتر از منطقه ۱۱ می باشد، ولی پدیده تجدد گرایی در منطقه ۱۱ تاثیر گذار تر می باشد. و افرادی که از میزان تجدد گرایی بالایی برخوردارند، تمایل بیشتری به این گونه روابط دارند. و آمار روابط قبل از ازدواج ۵۱/۷ در منطقه ۱ و ۶۶/۷ در منطقه ۱۱ بر اساس عامل تجدد گرایی می باشد. همچنین نتایج حاصل از فرضیات و گویه ها این گونه نشان می دهد که زنان در ارتباط با جنس مخالف به دنبال پیشرفت و موفقیت می باشند و با توجه به حضور زنان و مردان در محافل مشترک دانشگاهی یا عمومی، امکان افزایش روابط دوجنس وجود دارد. و از آنجا که زنان در این گونه ارتباطات هزینه عاطفی و اجتماعی بیشتری را می پردازند، با خطر سوء استفاده جنسی و عاطفی جنس مخالف روبرو هستند. نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان می دهد که تغییرات نگرشی در ارتباط با معاشرت و دوستی پیش از ازدواج یکی از نشانگان و مولفه های تغییرات گسترده بی است که در جامعه در حال گذار ما در حال شکل گیری است. بنابراین، علمای دینی، برنامه ریزان فرهنگی و اجتماعی و مقامات مسئول قانونی و قضایی با همکاری علمای اجتماعی (روحانیون، جامعه شناسان و روان شناسان) باید به دنبال کانال هایی قانونی، قاعده مند و مشروع برای کسانی باشند که امکان ازدواج برایشان نیست، و مهمتر از آن با روشنگری و دادن بینش صحیح در ارتباط با چنین روابطی و تاثیرات سوء آن بر زندگی آینده جوانان، آنان را آگاه نمایند.

منابع

۱- آزادارمکی، تقی و دیگران. (۱۳۷۹). بررسی تحولات اجتماعی و فرهنگی در طول سه نسل خانواده تهرانی، مجله ی علوم اجتماعی، تهران: دانشگاه تهران، شماره ۱۹

۲- آزادارمکی، تقی، ۱۳۸۶، جامعه شناسی خانواده ایرانی، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.

۳- آزادارمکی، تقی، ۱۳۸۰، مدرنیته ایرانی: روشنفکران ایرانی و پارادایم های فکری عقب ماندگی در ایران، تهران: انتشارات اجتماع

- ۴- آزاد ارمکی، تقی و غفاری، غلامرضا (۱۳۸۳)، جامعه شناسی نسلی در ایران، تهران، انتشارات پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- ۵- ادیبی، حسین، ۱۳۸۳، نظریه های جامعه شناسی، انتشارات جامعه
- ۶- اینگلهارت، رونالد (۱۳۸۲) تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی، ترجمه مریم وتر، چاپ دوم، تهران: انتشارات کویر.
- ۷- بشیریه، حسین (۱۳۷۳) یکسان سازی، یکتا انگاری، دیالکتیک تاریخی و مسایل توسعه سیاسی در ایران، تهران: فرهنگ توسعه، شماره ۱۷۹
- ۸- جوکار، بهرام (۱۳۸۳)، "مقایسه نگرش دانشجویان دانشکده های علوم انسانی و مهندسی دانشگاه شیراز به دوستی دختر و پسر" مجموعه مقالات سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان، دانشگاه تربیت مدرس، ص ۹۱-۹۲.
- ۹- خالقی فر، مجید (۱۳۸۱) "بررسی ارزشهای مادی و فرامادی جوانان تحصیل کرده ایرانی، عوامل موثر بر آن و رابطه آن با برخی نشانگان فرهنگی"، تهران: نامه پژوهش فرهنگی، سال هفتم، دوره جدید، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۳، صص: ۱۰۷-۱۵۸.
- ۱۰- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۶) توسعه و تضاد، تهران: مرکز چاپ و انتشارات شهید بهشتی.
- ۱۱- ساروخانی، باقر (۱۳۷۶)، طلاق پژوهی در شناخت واقعیت و عوامل آن، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۲- ساروخانی، باقر (۱۳۸۸)، مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده، چاپ هشتم، تهران، انتشارات سروش
- ۱۳- شکر بیگی عالی، ۱۳۸۷، بررسی جامعه شناختی تجددگرایی و سرمایه اجتماعی خانواده ایرانی، پایان نامه دکتر، رشته جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی - دانشکده روان شناسی و علوم اجتماعی، واحد تهران مرکز
- ۱۴- ظریفی، مجید، (۱۳۷۷)، بررسی سلسله مراتب ارزشها در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، پروژه پژوهشی دکترای جامعه شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران
- ۱۵- عزیززاده اقدم، محمد باقر ۱۳۸۰ "عوامل موثر بر سوگیری ارزشی دانشجویان"، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز
- ۱۶- غفاری، غلامرضا با همکاری عادل ابراهیمی لویه (۱۳۸۴) "جامعه شناسی تغییرات اجتماعی"، تهران: نشر آگه با همکاری انتشارات لویه
- ۱۷- موحد، مجید: عباسی شوازی، محمد تقی (۱۳۸۵)، "بررسی جامعه پذیری و نگرش دختران نسبت به ارزشهای سنتی و مدرن در زمینه روابط بین شخصی دو جنس پیش از ازدواج"، مجله مطالعات زنان، دانشگاه الزهرا، سال ۴، ش ۱، صص ۱-۳۴.
- ۱۸- موحد مجید: عنایت حلیمه، عباسی شوازی، محمد تقی (۱۳۸۵)، "بررسی روابط عوامل اجتماعی و فرهنگی با نگرش دانشجویان به معاشرت و دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج"، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره بیست و چهارم، ش ۲، پیاپی ۴۷، صص ۱۴۷-۱۶۵
- ۱۹- میرخانی، عزت السادات، (۱۳۸۷)، "زن در ادیان و مکاتب"، نرم افزار آموزش زنان، طهورا، نهاد نمایندگی مقام رهبری
- ۲۰- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. (۱۳۸۲). ارزش ها و نگرش های ایرانیان. یافته های پیمایش در ۲۸ استان کشور، موج دوم، ویرایش اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح های ملی.

21-Feiring,C. and Wyndole,F. (2000). When Love is Just. Four-Letter Word: Victimization and Romantic Relationships, *Adolescence Child Maltreatment*, 5(4),293-298

22-Ingelhart,Ronald and wayne E.Baker(2000)"Modernization,cultural change,and the persistence of Traditional values".*American sociological Review* 65(February):19-51.

23-Inglehart,R.et al.(2004).Human Beliefs and Values, Buenos Aires, Argentina: Siglo Veintiuno Editores.

24-Ingelhart,R.,Norris,P.(2000).The Developmental Theory of the Gender Gap:Women and Men's Behavior in Global Perspective, International Political Science Review,21(4),441-463.

25- oxford Advanced learner Dic2002 (webstersII New college Dic1995)

26-Rostosky,S.S,et al.(2004).The Impact of Religiosity on Adolescent Sexual Behavior:A Review of the Evidence,Journal of Adolescent Research,19(6),677-697

28-Saltas,C.,et al(1994).Attitude Toward Marriage and premarital Sexual Activity of College Freshman, Journal of Adolescence,29(116),762-775

The comparative research between modernity and pre marriage relationships among Tehran' women 1and 11 regions of Tehran

In this study, related to the Modernism and pre marriage relationships; we have carried out a comparative research, among the women in 1and 11 regions of Tehran in 2010.

The theoretical of the research frame work is the theory of anomy. We have these main aims: The study of the level of modernity among the universal population. Field study in regions 1and11 of Tehran was done by using questionnaire Technique. The volume of sample in this survey was 285 the universe included women aged 15 and upper in Tehran. The results of this survey show that there is meaningful relation between modernity and pre marriage, and results of measurement related to research's theories show that if the level of modernity goes up, then people prefer more pre marriage relationships. The results show that the level of modernity influence on the anomy and tolerance. Other hand, the findings of the research show that volume of using the satellite has the most influence on pre marriage relationships.

The key words of research: Modernity, relationships pre marriage relation , Women